

مروری بر نقش فرهنگ در سلامت (مطالعه موردی: قوم لر در استان چهارمحال و بختیاری)

ابوطالب سعیدی ابواسحق

دانشجوی دکتری روانشناسی سلامت دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

چکیده

یکی از مسائل اساسی زندگی انسان سلامتی است که دارای ابعاد زیستی - روانی - اجتماعی است، که بعد اجتماعی آن اشاره به هنجارهای اجتماعی، طبقه اجتماعی و قومیت دارد. از نظر روانشناسان فرهنگ به عنوان یک عامل اثرگذار بر شخصیت و سلامت، دارای دو بعد عینی و ذهنی است که بعد ذهنی آن هنجارها، آداب و رسوم و باورها را در بر می گیرد. مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش فرهنگ در سلامت در قوم لر استان چهارمحال و بختیاری انجام گرفت. برای جمع آوری اطلاعات از دو روش اسنادی کتابخانه ای و مصاحبه با افراد محلی و مراقبان بهداشتی استفاده شد. موضوعاتی که مورد بررسی قرار گرفتند عبارتند از: رفتارهای مخاطره آمیز و محافظ سلامت، دسترسی به سیستم های بهداشتی، سبک های ازدواج اثرگذار بر سلامت، سطوح باروری، نقش باورهای فرهنگی در تبعیت از درمان، ضرب المثل های مرتبط با سلامت و نامگذاری های محلی مرتبط با سلامت. رفتارهای مخاطره آمیز سلامت که در قوم مذکور وجود داشته؛ انتقال مواد مخدر (تریاک) به مجالس و مراسمات عروسی و عزا؛ نزاع های دسته جمعی و استفاده از سلاح، خوردن چای داغ، تیغ زدن به ران بچه تازه متولد شده بر اساس این باور که خون کثیف وی می رود و از امراض جلوگیری می کند و شجاع می شود. در رابطه با رفتارهای محافظ سلامت سطح حمایت اجتماعی در آنها بالا می باشد و تحرک و فعالیت جسمانی جزء طبیعت زندگی عشایری است. وقتی دسترسی به سیستم های بهداشتی نباشد یا ضعیف باشد از گیاهان محلی و درمانگران محلی استفاده می نمایند از نظر ابوعلی سینا گیاهان هر منطقه با امراض آن منطقه سازگار می باشند. در بین قوم لر سبک های ازدواج گوناگونی از جمله ناف برون، خون بس، گا به گا و فامیلی وجود دارد که همه آنها بر سلامت تأثیر دارند و ازدواج فامیلی دارای فراوانی بیشتری نسبت به بقیه می باشد که ارتباط آن با مشکلات ژنتیکی و عقب ماندگی های ذهنی مشخص شده است. از نظر سطوح باروری، سطح باروری آنها بالا (۳ نفر به بالا) می باشد. باورهای فرهنگی در بین آنها بر تبعیت از درمان اثرگذار بود نمونه آن تجویز آمپول های آتشین که بدن را داغ می کند تبعیت از درمان را بالا می برد. در بین آنها ضرب المثل ها و نامگذاری های هست به اصطلاح که با مفاهیم مرتبط با سلامت مثل استقامت و تاب آوری مرتبط هستند. بطور کلی می توان گفت که فرهنگ نرم افزار زندگی است و بدون فرهنگ نمی توان زندگی کرد و چنانچه مراقبان بهداشتی که اکثراً غیر بومی هستند به باورهای فرهنگی مرتبط با سلامت توجه نمایند و شبکه بهداشت آنها را در این خصوص توجیه نماید موانع درمان کاهش و تبعیت از درمان بالا می رود.

واژه های کلیدی: فرهنگ - سلامت - قوم لر